

TOELICHTING

I. Algemeen

1. Aanleiding en doelen

Tijdens de wetsbehandeling van de Wet toekomst pensioenen eind 2022 in de Tweede Kamer is het amendement van het lid Palland aangenomen.¹ Dit amendement heeft als doel bij te dragen aan de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de solidaire premiereregeling.² Met het amendement werd geregeld dat ingegane pensioenuitkeringen en aanspraken van pensioengerechtigden met procentueel gelijke aanpassingen kunnen worden verhoogd of verlaagd, in combinatie met het in de tijd spreiden van financiële resultaten ("gelijke aanpassingen met spreiden"). Al te grote schommelingen in de pensioenuitkering kunnen op die manier worden afgevlakt en pensioenuitkeringen worden zodoende stabiel en voorspelbaarder. Dus stel dat een fonds een buitengewoon goed beleggingsresultaat heeft behaald in een jaar, dan wordt dat niet in één jaar volledig verwerkt in de pensioenuitkeringen, maar kan dat resultaat deels worden toebedeeld aan latere uitkeringsjaren. Tegelijkertijd kunnen de aanpassingen van de pensioenuitkeringen procentueel gelijk worden toegepast over alle pensioengerechtigden.

Het amendement voorziet in de mogelijkheid om in de uitkeringsfase van de solidaire premiereregeling de toedelingsregels voor financiële resultaten aan te kunnen passen, om daarmee gelijke aanpassingen met spreiden te realiseren. Hierbij is beperkte herverdeling tussen pensioengerechtigden toegestaan voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen in de uitkeringsfase te realiseren. Dit is vergelijkbaar met de beperkte herverdeling die in het collectief toedelingsmechanisme van de flexibele premieovereenkomst kan ontstaan.

In het najaar van 2023 bleek uit signalen van sectorpartijen dat het amendement zonder nadere kaders onvoldoende duidelijkheid geeft over de voorwaarden waaraan een uitkeringsfase met gelijke aanpassingen met spreiden moet voldoen in de uitvoering van een solidaire premiereregeling. Daarom zijn experts uit de pensioensector samen met De Nederlandsche Bank en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de slag gegaan om uitvoerbare voorwaarden op te stellen. Begin februari is de uitkomst van deze gezamenlijke verkenning in een Kamerbrief³ gedeeld. Deze uitwerking is verwerkt in dit besluit. Hiermee ligt er in de ogen van betrokken partijen een uitvoeringskader waarmee gelijke aanpassingen met spreiden in de solidaire premiereregeling kan worden gerealiseerd en kunnen uitvoerders het amendement van het lid Palland uitvoeren.

1.1 Achtergrond

In de uitkeringsfase van een solidaire premiereregeling worden financiële mee- en tegenvallers als gevolg van het collectief gevoerde beleggingsbeleid, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat via beschermingsrendementen en overrendementen in de voor pensioenuitkering bestemde vermogens en/of in de solidariteitsreserve verwerkt. Het spreiden van deze financiële mee- en tegenvallers in de uitkeringsfase leidt tot meer stabiliteit in de pensioenuitkeringen op korte termijn, omdat schokken worden doorgeschoven in de tijd. Er is dan geen sprake van ex-ante herverdeling. In de flexibele premiereregeling kunnen de financiële schokken collectief gespreid worden in een van de individuele opbouwfasen gescheiden uitkeringsfase. Aanvankelijk was bij het wetsvoorstel van de Wet toekomst pensioenen⁴ collectief spreiden van schokken in de uitkeringsfase niet mogelijk in de solidaire premiereregeling. Belangrijke reden hiervoor was dat er geen sprake is van een gescheiden uitkeringsfase zoals in de flexibele premiereregeling, maar zijn de persoonlijke, voor de uitkering gereserveerde, vermogens gezamenlijk één collectief en solidair geheel.

Tijdens de parlementaire behandeling gaf een aantal partijen aan dat zij collectief spreiden in combinatie met gelijke aanpassingen beter uitvoerbaar en uitlegbaar vinden in de solidaire premiereregeling. Om dit te realiseren, was het nodig om de afgesproken toedelingsregels en het

¹ Kamerstukken II 2022/23, 36067, nr. 175

² De term solidaire premiereregeling is hier, en verder in de nota van toelichting, gebruikt als verzamelterm voor solidaire premieovereenkomst en solidaire premiereregeling.

³ Kamerstukken II 2023/24, 36067, nr. 197

⁴ Kamerstukken II 2021/22, 36067, nr. 2

projectierendement te corrigeren voor gelijke aanpassingen. In artikel 63a, achtste lid, van de Pensioenwet en artikel 75a, achtste lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, is via het amendement van het lid Palland hiervoor opgenomen dat bij toepassing van toedelingsregels in de solidaire premiereregeling het financiële resultaat ten minste een maal per jaar wordt vastgesteld en verwerkt, waarbij een spreidingsperiode kan worden gehanteerd van maximaal tien jaar in het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen. Bij de verwerking van het financiële resultaat kunnen het projectierendement of de toedeling van rendementen worden aangepast voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de pensioenuitkeringen te realiseren. Ook is in artikel 10a, vijfde lid, van de Pensioenwet en artikel 28a, vijfde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, via het amendement van het lid Palland, opgenomen dat de toedelingsregels voor de beschermingsrendementen en overrendementen voor het beleggingsrisico zodanig zijn dat er op voorhand geen herverdelingseffecten plaatsvinden. Hiervan kan worden afgeweken voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraken op nabestaandenpensioen van pensioengerechtigden te realiseren, waarbij alleen herverdelingseffecten mogen optreden tussen de pensioengerechtigden onderling.

Zoals hierboven genoemd, bleek het noodzakelijk om ter uitvoering van het amendement van het lid Palland nadere (technische) kaders vast te stellen die pensioenuitvoerders voldoende duidelijkheid geven over de voorwaarden waaraan een uitkeringsfase met gelijke aanpassingen met spreiden moet voldoen in de uitvoering van een solidaire premiereregeling. Zo bleek het asymptotisch (geheugenloos) spreiden, een methode om gelijke aanpassingen met spreiden te realiseren, zonder nadere uitwerking in het besluit wettelijk gezien niet mogelijk te zijn. Zonder nadere uitwerking zou er bij deze methode een deel van de schok niet binnen de maximale spreidingsperiode van tien jaar onvoorwaardelijk en volledig in het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen worden verwerkt. Ook was niet geborgd dat aanpassingen van de voor pensioenuitkering bestemde vermogens alleen via toedelingsregels kon plaatsvinden. De lineaire methode was wettelijk gezien wel mogelijk, maar stuitte tegen uitvoeringstechnische bezwaren.

1.2 Doelen

Dit besluit geeft invulling aan de uitvoeringskaders die experts uit de pensioensector samen met De Nederlandsche Bank en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid begin 2024 hebben opgesteld. Het doel van dit besluit is het uitvoeringstechnisch mogelijk maken dat uitvoerders in de solidaire premiereregeling, net als in de flexibele premiereregeling, collectief kunnen spreiden en gelijke aanpassingen kunnen realiseren in de uitkeringsfase. Dit is ook in lijn met één van de doelen van de Wet toekomst pensioenen destijds: een persoonlijker en duidelijker pensioen. Er blijft sprake van een persoonlijk voor de pensioenuitkering bestemd vermogen, maar in de uitkeringsfase wordt het voor de solidaire premiereregeling ook uitvoeringstechnisch mogelijk om gelijke aanpassingen met spreiden aan te bieden. Dat leidt tot dezelfde gelijke aanpassing voor alle pensioengerechtigden, wat duidelijkheid geeft over de betreffende verhoging of verlaging in de uitkering en daarmee leidt tot eenduidige communicatie aan pensioengerechtigden.

Dit besluit ziet ook op persoonlijke en concrete informatieverstrekking aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het besluit heeft daarmee ook als doel om (gewezen) deelnemers voor te bereiden op hun pensioenuitkering en (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden te informeren over hun (verwacht) pensioen, inzicht te geven wat gelijke aanpassingen met spreiden inhoudt en wat de gevolgen daarvan zijn op de uitkering.

1.3 Uitvoeringskader

1.3.1 Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen

De Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling, het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling en dit besluit geven kaders aan het spreiden met gelijke aanpassingen. Om in de solidaire premiereregeling een spreidingsmethodiek voor gelijke aanpassingen met spreiden voor pensioengerechtigden toe te kunnen passen worden in het nieuwe artikel 1ca, eerste lid, de termen spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen

geïntroduceerd. Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen⁵ van een pensioengerechtigde bestaat daarmee, in geval van gelijke aanpassingen met spreiden, uit twee delen: het uitkeringsvermogen en het spreidingsvermogen⁶. Het voor pensioenuitkering bestemd vermogen wordt in de uitkeringsfase gebruikt voor de financiering van een variabele uitkering. Het uitkeringsvermogen is het vermogen waaruit de variabele pensioenuitkering⁷ wordt gefinancierd. Het resultaat wat nog niet is verwerkt in de pensioenuitkering, wordt ten behoeve van spreiding tijdelijk afgezonderd en gereserveerd in het spreidingsvermogen en op een later moment, maar binnen de maximale duur van de afgesproken spreidingsperiode, toegevoegd aan het uitkeringsvermogen en vervolgens verwerkt in de pensioenuitkering.

De toedeling van financiële resultaten aan het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen vindt conform het volgende stappenplan plaats:

Stap 1. Eerst wordt het totale beschermingsrendement⁸ en overrendement⁹ (ook wel het financiële resultaat) voor de groep uitkeringsgerechtigden waarvoor de uitvoerder gelijke aanpassingen met spreiden wil toepassen vastgesteld. Dit vaststellen geschiedt conform artikel 10a van de Pensioenwet, dan wel artikel 28a van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Stap 2. Vervolgens wordt vanuit dit financiële resultaat uit stap 1 een beschermingsrendement dat volledige bescherming geeft tegen renterisico en de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat (micro- en macrolanglevenrisico) toebedeeld aan het uitkeringsvermogen van iedere pensioengerechtigde waarvoor de uitvoerder gelijke aanpassingen wil toepassen. De uitvoerder kent in deze stap dus 100% beschermingsrendement toe aan het uitkeringsvermogen om bij welke wijziging in rente of langlevens dan ook te kunnen komen tot gelijke aanpassingen.

Stap 3. Het saldo van het totale beschermingsrendement en overrendement uit stap 1 minus het toebedeelde beschermingsrendement in stap 2 (resterende financiële resultaat), wordt volledig en onvoorwaardelijk toegedeeld aan het collectieve spreidingsvermogen, waaruit het persoonlijk aandeel van iedere uitkeringsgerechtigde kan worden berekend. Binnen het collectieve spreidingsvermogen kan beperkte herverdeling optreden tussen pensioengerechtigden voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen te realiseren (zie hiervoor ook artikel 1d, tweede lid, van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling). Deze herverdeling dient te zijn verwerkt alvorens het resterende financiële resultaat van stap 1 en stap 2 volledig en onvoorwaardelijk is toegedeeld.

Stap 4. Vervolgens wordt voor het financiële resultaat dat is toegevoegd aan het collectieve spreidingsvermogen uit stap 3 ook onmiddellijk vastgelegd hoe dit resultaat binnen de duur van de spreidingsperiode onvoorwaardelijk wordt verwerkt in het uitkeringsvermogen waaruit vervolgens de variabele uitkering wordt gefinancierd.

De term onvoorwaardelijk in stap 3 betekent dat dit collectieve spreidingsvermogen na toedeling toekomt aan de pensioengerechtigden en dat dit vermogen niet meer kan worden herverdeeld

⁵ Zoals gedefinieerd in artikel 10a, lid 2, Pensioenwet en artikel 28a, lid 2, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

⁶ Voor de volledigheid zij opgemerkt: in de jaarrekening hoeven het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen niet separaat op de balans. Het uitkeringsvermogen en het spreidingsvermogen zijn onderdeel van de voorziening pensioenverplichtingen. In de jaarrekening moeten de karakteristieken van de regeling worden beschreven, waaronder een inhoudelijke beschrijving van het uitkeringsvermogen op collectief niveau en spreidingsvermogen op collectief niveau. In de toelichting van de voorziening pensioenverplichtingen moet een uitvoerder het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen kwantitatief toelichten.

⁷ Dit geldt ook voor de latente uitkering voor partnerpensioen van pensioengerechtigden.

⁸ De vermogensbijschrijving die ervoor zorgt dat de, uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren, toekomstige pensioenuitkeringen en lopende pensioenuitkeringen nominaal stabiel blijven.

⁹ Het saldo van het totaal behaalde rendement op de beleggingen, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat en het toebedeelde beschermingsrendement op basis van de toedelingsregels.

tussen pensioengerechtigden en niet-pensioengerechtigden. Het spreidingsvermogen dient dus binnen de spreidingsperiode leeg te zijn als er geen nieuwe overrendementen worden behaald. Volledig betekent dat er na toedeling van het beschermings- en overrendement, geen onverdeeld rendement meer over kan blijven.

De pensioenuitvoerder kan er in haar fondsbeleid onderbouwd voor kiezen om in de eerste stap minder dan 100% beschermingsrendement toe te kennen. Dit heeft tot gevolg dat pensioengerechtigden onderling renterisico delen via het overrendement¹⁰.

Er bestaan vervolgens twee manieren om het spreidingsvermogen bij te schrijven aan het uitkeringsvermogen (stap 4 hierboven) en daarmee in de uitkering: in gelijke stappen (lineair, dakpansgewijs) of in afnemende mate (asymptotisch, geheugenloos). Dit dient binnen de vastgestelde spreidingsperiode van maximaal tien jaar te gebeuren. Bij het vaststellen en onvoorwaardelijk verwerken van het financiële resultaat in het uitkeringsvermogen in een betreffende jaar wordt op dat moment ook direct vastgelegd hoe het financiële resultaat van hetzelfde jaar dat in het spreidingsvermogen wordt "opgeslagen" in de latere jaren wordt verwerkt in het uitkeringsvermogen en in de pensioenaanspraken en -uitkeringen. Dit ligt onvoorwaardelijk vast en kan daarna niet meer worden aangepast. Wel kan er bij nieuwe financiële resultaten van de jaren daarna rekening worden gehouden met de eerder vastgelegde resultaten. De opgetelde resultaten in ieder jaar geven een cumulatief patroon over de spreidingsperiode waarbij de pensioenuitkeringen en -aanspraken in gelijke stappen dan wel afnemende mate worden aangepast. Dit cumulatieve patroon is ook hetgeen de pensioengerechtigde in de pensioenaanspraak of -uitkering te zien krijgt.

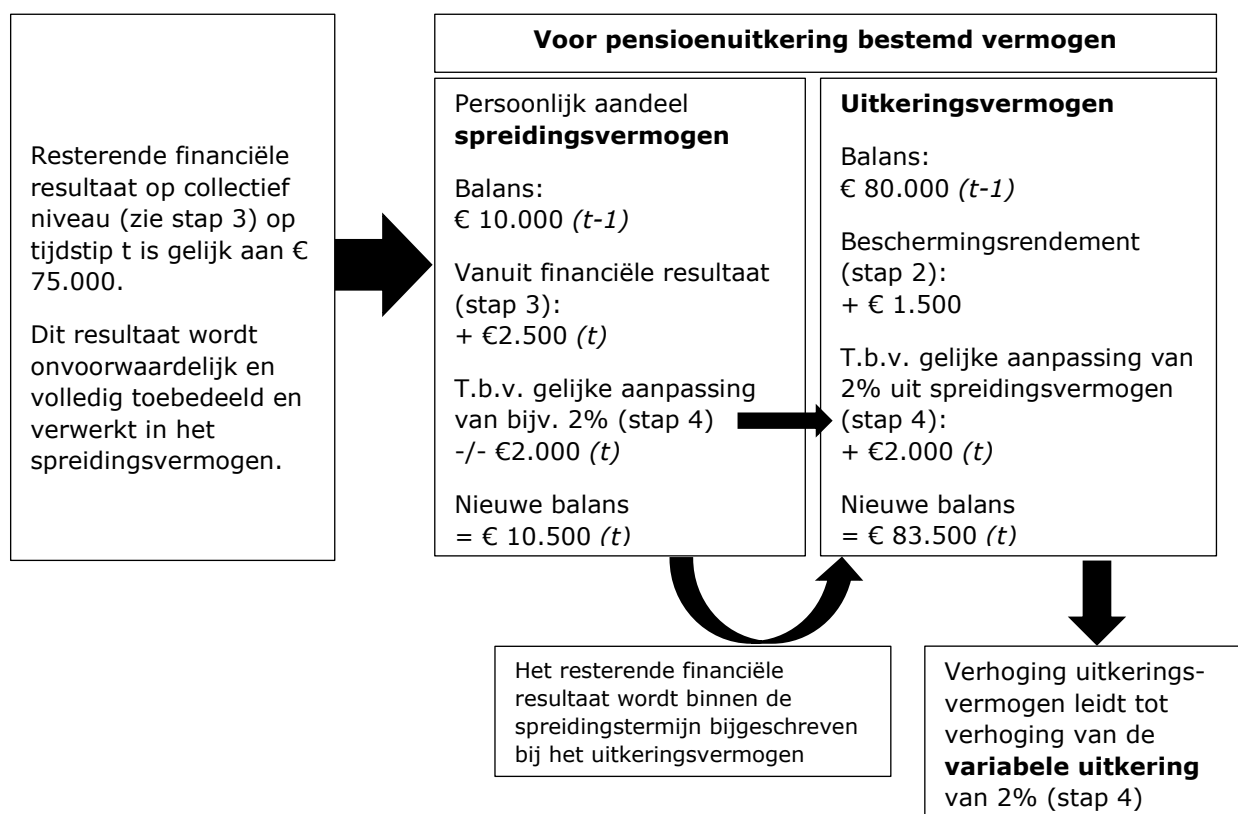
Om het resultaat binnen de spreidingsperiode te verwerken, kan het in de manier van afnemende mate nodig zijn om bovenop het afnemende cumulatieve patroon nog een aanvullende aanpassing te doen. Het is niet wenselijk dat deze aanvullende aanpassing te groot is, omdat dit leidt tot een verhoogde volatiliteit in de pensioenuitkeringen en -aanspraken van pensioengerechtigden. Dit druist in tegen één van de doelen van gelijke aanpassingen met spreiden: het creëren van een stabiel uitkeringspatroon. Om te voorkomen dat resultaten in sterke mate naar achteren in de tijd worden geschoven, is een aantal voorwaarden opgenomen voor de aanvullende aanpassing bij de afnemende mate. Het gaat om de volgende voorwaarden:

1. resultaten mogen niet onnodig worden uitgesteld; en
2. de contante waarde van de nog totaal in de uitkering te verwerken financiële resultaten moet voor meer dan de helft in de eerste helft van de spreidingsperiode liggen; en
3. de onvoorwaardelijke aanpassing in het betreffende jaar mag er niet toe leiden dat sprake is van zowel positieve als negatieve onvoorwaardelijke aanpassingen in de hoogte van de pensioenuitkeringen.

Met de eerste voorwaarde wordt voorkomen dat resultaten onnodig worden uitgesteld. Er moet daarbij worden onderbouwd dat de gekozen spreidingsmethodiek resultaten niet onnodig uitstelt en hoe dat wordt voorkomen. De tweede voorwaarde is opgenomen om een grens te stellen aan de hoogte van het uitstellen van resultaten. Met de laatste voorwaarde wordt bedoeld dat het niet mogelijk is dat bij een positief overrendement er in de eerste jaren van de spreidingsperiode een verhoging wordt gegeven en aan het einde een verlaging.

¹⁰ Artikel 1c van Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling stelt specifieke eisen aan het delen van renterisico in de solidaire premieregeling.

In de praktijk zou spreiden met gelijke aanpassingen er bijvoorbeeld als volgt uit kunnen zien:

Overigens is in dit voorbeeld gebruik gemaakt van een positief resterend financieel resultaat (stap 3) en een positief spreidingsvermogen, waardoor de uitkering (stap 4) kan worden verhoogd. Er kan ook sprake zijn van een negatief of positief resterend financieel resultaat in combinatie met een negatief spreidingsvermogen. Dit zal, afhankelijk van de doelstellingen van de solidariteitsreserve, opgevangen kunnen worden door de solidariteitsreserve, maar kan in sommige gevallen, bijvoorbeeld als deze reserve ontoereikend is, leiden tot een verlaging van de uitkering (direct of op een later moment in de spreidingsperiode) (stap 4).

1.3.2 Variabele pensioenuitkering

Aan de hand van artikel 63a van de Pensioenwet, artikel 75a, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling en het nieuwe artikel 1ca van het besluit kan de uitkering van een pensioengerechtigde worden bepaald. De hoogte van een variabele uitkering kan na ingang variëren door de verwerking van financiële mee- of tegenvallers als gevolg van het beleggingsrisico, de ontwikkeling van het sterfteresultaat of de ontwikkeling van de levensverwachting. De hoogte van een variabele uitkering in een solidaire premiereregeling kan ook variëren door het inrekenen van een projectierendement.¹¹ In het geval dat gelijke aanpassingen met spreiden uitsluitend wordt gerealiseerd via het aanpassen van de toedeling van rendementen zoals bedoeld in het nieuwe artikel 1ca van het besluit, en dus niet via bijvoorbeeld een dynamisch projectierendement, dan mag het projectierendement maximaal gelijk zijn aan de risicovrije rente.¹² Het projectierendement mag dus ook lager dan de risicovrije rente worden vastgesteld onder de voorwaarde dat er op voorhand geen herverdelingseffecten plaatsvinden. Een uitvoerder krijgt hiermee de mogelijkheid om met een lagere uitkering bij pensionering te starten, maar doordat een lagere rente wordt ingerekend, kan daarna naar verwachting hogere verhogingen uitdelen, waardoor een koopkrachtiger pensioen kan worden aangeboden. Er kan geen gebruik worden gemaakt van een projectierendement hoger dan de risicovrije rente. Het gevolg hiervan is een hogere uitkering bij pensionering, maar doordat een hogere rente wordt ingerekend, worden

¹¹ Artikel 63a, lid 3, Pensioenwet en artikel 75a, lid 3, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling

¹² Dit was reeds opgenomen in de artikelsgewijze toelichting van het besluit toekomst pensioenen; zie Besluit toekomst pensioenen, Stb. 2023, 217, p. 118.

de verhogingen naar verwachting lager en is de kans op verlagingen groter (wat kan leiden tot een grotere inzet van de solidariteitsreserve). Er is daarom voor gekozen om in dit besluit alleen een projectierendement lager dan de risicovrije rente toe te staan.

Als gevolg van spreiden zal de nominale uitkering stabiel worden. Financiële resultaten (positief of negatief) worden gespreid over de tijd en daarmee wordt een stabiel uitkeringspatroon gerealiseerd. Dit betekent ook dat de uitkering in goede economische tijden een stijgend verloop zal hebben, maar in slechtere economische tijden, een dalend verloop. In andere woorden, als in een jaar sprake is van goede beleggingsresultaten en is in dat jaar de inflatie ook hoog, dan worden gunstige beleggingsresultaten met vertraging in de uitkering verwerkt. Hierdoor is de pensioenuitkering stabiel, maar loopt de uitkering daardoor niet direct mee met inflatie. De inflatie zou beter bijgehouden kunnen worden zonder spreiden. Aan de andere kant, als er in een jaar sprake is van slechte beleggingsresultaten en is in dat jaar de inflatie laag, dan wordt een verlaging ook met vertraging in de uitkering verwerkt. Het is aan bestuurders van uitvoerders om te kiezen of spreiden passend is bij de deelnemers.

1.3.3 Spreidingsmethodiek

In artikel 10a, zesde lid, van de Pensioenwet en artikel 28a, zesde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling staat dat het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen als geheel niet negatief mag zijn. In geval van een spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen betekent dat het totaal hiervan niet negatief mag zijn. Om negatieve resultaten op dezelfde manier toe te delen via de spreidingsmethodiek als positieve resultaten, mag het spreidingsvermogen negatief worden. Het uitkeringsvermogen kan niet negatief zijn. Het bestuur van de uitvoerder dient minimale en maximale grenzen van het spreidingsvermogen te formuleren. Dit is onderdeel van de spreidingsmethodiek. Deze grenzen bepalen de minimale startuitkering bij een positief spreidingsvermogen en de omvang van toekomstige verlagingen bij een negatief spreidingsvermogen.

Andere onderdelen van de spreidingsmethodiek zijn de duur van de spreidingstermijn met een maximale termijn van 10 jaar en de wijze waarop een nieuwe pensioengerechtigde onderdeel wordt van de uitkeringsfase en de wijze waarop het financiële resultaat wordt verwerkt in het uitkeringsvermogen, het spreidingsvermogen en uiteindelijk in de uitkering, waarbij een positief en negatief financieel resultaat op gelijke wijze wordt verwerkt. Onderdeel van de spreidingsmethodiek is ook de hoogte van het projectierendement. Een doel van gelijke aanpassingen met spreiden is het realiseren van stabiele pensioenuitkeringen. Een doel van de solidariteitsreserve kan zijn om verlagingen te voorkomen. In dit geval dient in de regels ten aanzien van de solidariteitsreserve te worden aangegeven hoe om wordt gegaan met gelijke aanpassingen met spreiden in de uitkeringsfase en op welk moment de reserve wordt ingezet.

De spreidingsmethodiek dient evenwichtig, transparant en consistent te zijn. Dit betekent dat de belangen van verschillende pensioengerechtigden worden afgewogen en onderdeel van deze belangenafweging is ook de herverdeling die plaatsvindt. Ook dienen de regels rondom de spreidingsmethodiek vooraf duidelijk te zijn en moet de spreidingsmethodiek consistent zijn met de risicohouding, het beleid en doelen binnen de uitvoerder. Om inzichtelijk te maken hoe de spreidingsmethodiek werkt en omgaat met verschillende financiële resultaten, dient de uitvoerder de uitkomsten van de spreidingsmethodiek inzichtelijk te maken aan de hand van een stochastische ALM-analyse. Onderdeel van deze analyse is een voldoende aantal scenario's en kwantitatieve maatstaven waarmee de verschillende effecten afgewogen worden (pensioenuitkeringen in percentielen, grootte van spreidingsvermogen in percentielen, mate van herverdeling). De uiteindelijke weging van deze informatie is aan het bestuur van de uitvoerder. Ook worden de keuzes in de ALM-analyse (aantal scenario's) toegelicht en wordt de analyse gebruikt om onderbouwing te geven van de spreidingsmethodiek (keuzes en vormgeving). De uitvoerder legt de spreidingsmethodiek uiteindelijk vast in de opdrachtbevestiging, het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst dan wel het uitvoeringsreglement.

Net als bij de solidariteits- en risicodelingsreserve wordt in beginsel de spreidingsmethodiek voor minimaal vijf jaar vastgelegd. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij het nodig is om de

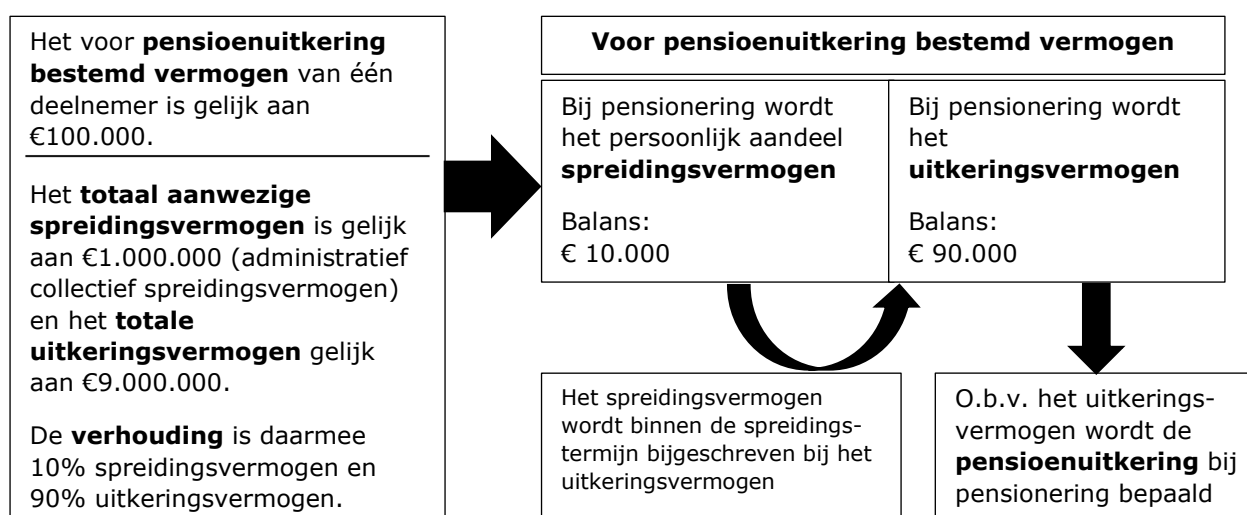
spreidingsmethodiek tussentijds te wijzigen. Denk daarbij aan bijvoorbeeld een veranderende risicohouding of liquidatie van een pensioenfonds. In zo'n geval kan worden afgeweken van de minimale termijn en onderbouwt de uitvoerder waarom de tussentijdse aanpassing van de spreidingsmethodiek nodig wordt geacht. Als de spreidingsmethodiek wordt aangepast, mag dit geen gevolgen hebben op resultaten die in het verleden zijn vastgelegd en toebedeeld in de voor de pensioenuitkering bestemd vermogen en in de toekomst nog te verwerken in de uitkeringen van pensioengerechtigden. Hierdoor kan een wijziging dus niet leiden tot herverdelingseffecten van reeds onvoorwaardelijk verwerkte en toebedeelde financiële resultaten in het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen en pensioenuitkeringen.

1.3.4 Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen bij pensioeningang

Een pensioenuitvoerder kan in de uitkeringsfase werken met een administratief samengevoegd (collectief) spreidingsvermogen, dat het persoonlijke aandeel van iedere pensioengerechtigde bevat. Bij pensioeningang van de pensioengerechtigde wordt bij toetreding tot de uitkeringsfase het voor pensioenuitkering bestemd vermogen verdeeld in een persoonlijk aandeel in het spreidingsvermogen en een uitkeringsvermogen. Deze verdeling mag worden bepaald op basis van de geldende verhouding van het (mogelijk negatieve) spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen op totaalniveau voor alle pensioengerechtigden in de uitkeringsfase. Bij het bepalen van deze verdeling treed er herverdeling op in het spreidingsvermogen van de nieuwe gepensioneerde met andere gepensioneerden die een persoonlijk aandeel hebben in het spreidingsvermogen. Om minder herverdeling te laten optreden, mag deze verdeling ook nauwkeuriger worden vastgesteld, bijvoorbeeld op basis van leeftijd van de betreffende deelnemer (of zelfs op basis van marktwaardering: een ALM-analyse). Deze nauwkeurige methodes leiden vervolgens wel tot meer complexiteit bij de uitvoerder.

In de Wet verbeterde premieregeling werd ook geregeld dat het opgebouwde kapitaal van een premie- of kapitaalregeling op pensioeningangsdatum wordt omgezet in een levenslange uitkering. De verdeling van vermogen bij pensioeningang in een spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen is vergelijkbaar met hoe het vermogen in de huidige Wet verbeterde premieregeling bij pensionering wordt omgezet (ook wel het aankoopmoment).

Hieronder is een (vereenvoudigd) voorbeeld opgenomen van hoe het vermogen bij pensionering in de praktijk kan worden verdeeld in een uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen.

1.4 Informatieverplichtingen over gelijke aanpassingen met spreiden

In de uitkeringsfase heeft de toepassing van gelijke aanpassing met spreiden gevolgen voor de uitkering, zowel bij pensioeningang als daarna. Om (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zo goed mogelijk hierover te informeren, is in het besluit invulling gegeven

aan hoe hierover moet worden geïnformeerd. Deze informatieverplichting is van belang omdat het mechanisme van gelijke aanpassing met spreiden voor (bijna) pensioengerechtigden invloed heeft op de hoogte van hun (toekomstige) pensioen en de volatiliteit ervan in de volgende jaren. Daarom wordt in dit besluit opgenomen dat pensioenuitvoerders op verschillende momenten kwalitatieve of kwantitatieve informatie verschaffen, waarbij deze informatie persoonlijk en concreet is. Pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers moeten een realistisch beeld hebben over hun toekomstige pensioen. Daarnaast zal algemene informatie beschikbaar moeten zijn op de website van de uitvoerder over de geldende spreidingsmethodiek als sprake is van gelijke aanpassingen met spreiden, waarbij de uitvoerder dient aan te sluiten bij de specifieke situatie van de pensioenregeling waarbij relevante instrumenten, zoals de omvang van het spreidingsvermogen van alle pensioengerechtigden tezamen en een eventuele solidariteitsreserve, betrokken moeten worden.

1.4.1 Informatie vanaf vijf jaar voor pensioendatum aan (gewezen) deelnemers

Voor pensioenregelingen die onder het nieuwe pensioenstelsel vallen wordt op het uniform pensioenoverzicht (UPO) het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen vermeld (zie artikel 5a, tweede lid, van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling). De pensioenbedragen op het UPO zijn gebaseerd op een zo realistisch mogelijke doorrekening van het pensioenbeleid in elk scenario van de scenarioset (zie artikel 14c, eerste lid, van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling). Onderdeel van het pensioenbeleid is ook de gelijke aanpassingen met spreiden en als gevolg daarvan het spreidingsvermogen dat bij pensioeningang zal ontstaan. Hierdoor zal de uitkering bij pensioeningang naar verwachting hoger of lager uitvallen dan als er geen gebruik wordt gemaakt van gelijke aanpassingen met spreiden. Bij de doorrekening van de pensioenbedragen (en de weergave daarvan op het UPO) dient rekening te worden gehouden met de toekomstige omvang van het spreidingsvermogen en de impact van het spreidingsvermogen op de hoogte van de pensioenuitkering. De zo realistisch mogelijk doorrekening was reeds opgenomen in de huidige regelgeving en is in lijn met artikel 14e, eerste lid, van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Als gevolg van gelijke aanpassingen met spreiden wordt de pensioenuitkering minder volatiel en beweegt deze met vertraging mee met de stand van de economie. Om (gewezen) deelnemers te informeren over hoe de uitkeringsfase er uit ziet en hoe gelijke aanpassingen met spreiden daarop van invloed is, worden in het nieuwe artikel 5c van het besluit aanvullende eisen gesteld aan het UPO. Aanvullend wordt de (gewezen) deelnemer vanaf vijf jaar voor de pensioendatum kwalitatief geïnformeerd over:

1. gelijke aanpassingen met spreiden die volgens de pensioenregeling zal gelden in de uitkeringsfase wordt toegepast;
2. het feit dat het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen vanaf pensioendatum zal worden verdeeld in een vermogen ten behoeve van gelijke aanpassen met spreiden (spreidingsvermogen) en een vermogen waarmee de uitkering wordt bepaald (uitkeringsvermogen);
3. de gevolgen van de verdeling bij pensioeningang in uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen op de uitkering en het verloop van de uitkering na pensionering waarbij moet worden aangegeven of het pensioen waarschijnlijk gaat dalen, stijgen of gelijk zal blijven. Hierbij dient de uitvoerder aan te sluiten bij de specifieke situatie van de pensioenregeling waarbij relevante instrumenten, zoals de omvang van het spreidingsvermogen van alle pensioengerechtigden tezamen en een eventuele solidariteitsreserve, betrokken moeten worden.

De modellen voor het UPO worden op voordracht van de pensioenuitvoerders en na advies van de Autoriteit Financiële Markten door de Minister van Armoedebelid, Participatie en Pensioenen vastgesteld (artikel 9c, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb). Dit betekent dat pensioenuitvoerders ruimte hebben nadere invulling te geven over de bovenstaande informatie alsook de plek van bovenstaande informatie in de modellen.

1.4.2 Informatie voorafgaand aan of op pensioendatum

Pensioenuitvoerders moeten ook aan degene die pensioengerechtigde wordt informatie verstrekken. In het besluit toekomst pensioenen was reeds opgenomen dat uitvoerders die gebruik maken van een spreidingsperiode van vijf jaar informatie geven over de toepassing van een spreidingsperiode voor het verwerken van mee- en tegenvallers in de uitkering waarbij een uitvoerder die een langere spreidingsperiode dan vijf jaar hanteert een voorgeschreven tekst moet opnemen over de risico's bij zo'n periode. In dit besluit (artikel 7a, eerste lid) is geregeld dat deze voorgeschreven tekst ook van toepassing is bij gelijke aanpassingen met spreiden (ook als sprake is van een kortere spreidingsperiode). Pensioenuitvoerders kunnen een aanvullende toelichting geven op het verwachte verloop van de uitkering en daarmee aansluiten bij de specifieke situatie.

Bij pensioeningang wordt het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen verdeeld in een uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen. Het persoonlijk aandeel in het spreidingsvermogen wordt vervolgens binnen de spreidingsperiode in de uitkering verwerkt. In het nieuwe tweede lid van artikel 7a van het besluit wordt invulling gegeven aan hoe bij pensionering persoonlijk en concreet wordt geïnformeerd. Het gaat hier om het volgende:

1. Kwalitatieve informatie over hoe gelijke aanpassingen met spreiden die volgens de pensioenregeling zal gelden in de uitkeringsfase wordt toegepast.
2. Kwalitatieve informatie over de verdeling vanaf pensionering van het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen in een vermogen ten behoeve van gelijke aanpassen met spreiden (spreidingsvermogen) en een vermogen waarmee de uitkering wordt bepaald (uitkeringsvermogen).
3. Kwantitatieve informatie die persoonlijk en concreet is over de gevolgen van de verdeling op pensioendatum op de hoogte van de pensioenuitkering op moment van pensioeningang.
4. Kwantitatieve informatie die persoonlijk en concreet is over het verloop van de pensioenuitkeringen. De uitvoerder geeft daarbij aan of het pensioen waarschijnlijk zal dalen, stijgen of gelijk zal blijven. Bij de berekening van het verloop dient het gehanteerde beleid mee te worden genomen (zoals bijvoorbeeld de inzet solidariteitsreserve).
5. Informatie over de mogelijkheid dat indien gewenst bijvoorbeeld ook de hoogte van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen en het verloop van de toekomstige pensioenuitkering gedurende de spreidingsperiode bij de uitvoerder is op te vragen. Zie hiervoor ook paragraaf 1.4.4 *Informatie aan pensioengerechtigden (op verzoek)*.

Bij onderdelen 3 en 4 wordt gesproken over kwantitatieve informatie die persoonlijk en concreet is. De uitvoerder dient hier de pensioenuitkering op moment van pensioeningang uit te drukken in een bedrag dat de nieuwe gepensioneerde ontvangt. Het verloop in de uitkering dient te worden uitgedrukt in percentages en aanvullend mogen ook bedragen worden genoemd. Hierbij kan als termijn de spreidingsperiode worden gehanteerd. Pensioenuitvoerders kunnen daarnaast een aanvullende toelichting geven op bovenstaande.

1.4.3 Informatie aan pensioengerechtigden (standaard)

Ook pensioengerechtigden worden op de hoogte gehouden. Zo wordt geïnformeerd over de uitkering van het afgelopen jaar en de uitkering voor het komende jaar (zie artikel 7b van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling).

Voor gepensioneerden is naast het behaalde rendement en de spreidingsmethodiek ook het huidige spreidingsvermogen van belang. Dit spreidingsvermogen heeft namelijk impact op de verhoging of verlaging in dat jaar en op het verloop van de uitkering. In het nieuwe tweede lid van artikel 7b van het besluit wordt invulling gegeven aan hoe een pensioengerechtigde wordt geïnformeerd. Het gaat hier om het volgende:

1. Kwalitatieve informatie over gelijke aanpassingen met spreiden die volgens de pensioenregeling zal gelden in de uitkeringsfase wordt toegepast.
2. Kwantitatieve informatie die persoonlijk en concreet is over het verloop van de pensioenuitkeringen. De uitvoerder geeft daarbij aan of het pensioen waarschijnlijk zal dalen, stijgen of gelijk zal blijven. Bij de berekening van het verloop dient het gehanteerde beleid mee te worden genomen (zoals bijvoorbeeld de inzet solidariteitsreserve).
3. Informatie over de mogelijkheid dat indien gewenst bijvoorbeeld ook de hoogte van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen en het verloop van de toekomstige

pensioenuitkering gedurende de spreidingsperiode bij de uitvoerder is op te vragen. Zie hiervoor ook *paragraaf 1.4.4 Informatie aan pensioengerechtigden (op verzoek)*.

Pensioenuitvoerders kunnen een aanvullende toelichting geven op bovenstaande. Daarnaast kunnen pensioenuitvoerders er voor kiezen om pensioengerechtigden ook kwantitatief te informeren over onderdeel 2.

1.4.4 Informatie aan pensioengerechtigden (op verzoek)

De uitvoerder verstrekt als gevolg van gelijke aanpassingen met spreiden informatie aan de pensioengerechtigde over de mogelijkheid om op verzoek kwantitatieve informatie te ontvangen over:

1. reeds verwerkte en toebedeelde financiële resultaten in het voor pensioenuitkering bestemd vermogen in de afgelopen vijf jaar tenzij de spreidingsperiode langer is, dan geldt die periode;
2. hoe pensioenuitkeringen als gevolg van de verwerkte en toebedeelde financiële resultaten zijn aangepast in de afgelopen vijf jaar tenzij de spreidingsperiode langer is, dan geldt die periode;
3. de hoogte van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen in het jaar van het verzoek; en
4. het verloop van de toekomstige pensioenuitkeringen gedurende de spreidingsperiode.

Bij onderdeel 1 gaat het om de financiële resultaten die ieder jaar hebben plaatsgevonden. Deze resultaten dienen op zichzelf staand en los van elkaar voor ieder jaar met de deelnemer te worden gedeeld. Bij onderdeel 3 volstaat het om in te gaan op de hoogte van het spreidingsvermogen in een percentage in plaats van een exact bedrag. Ook bij onderdeel 4 volstaat het om dit te doen in de vorm van percentages.

Bij onderdeel 1, 2 en 4 kan bij bijvoorbeeld een spreidingsperiode van 3 jaar worden aangegeven wat ieder jaar de verwachte verhoging of verlaging is en is geweest op basis van de spreidingsmethodiek en de pensioenregeling. In het toekomstige verloop moet ook de hoogte van het huidige (collectieve) spreidingsvermogen worden opgenomen. Een gepensioneerde kan bijvoorbeeld het volgende ontvangen:

In het verleden heeft u de volgende aanpassingen gehad in uw uitkering:

- in 2020 was de verhoging €40 (2,6%) waarmee uw uitkering werd verhoogd van €1.500 naar €1.540,
- in 2021 was de verhoging €24 (1,5%) waarmee uw uitkering werd verhoogd van €1.540 naar €1.564,
- in 2022 was de verlaging €45 (-/- 3,0%) waarmee uw uitkering werd verlaagd van €1.564 naar €1.519,
- in 2023 was de verhoging €16 (1,0%) waarmee uw uitkering werd verhoogd van €1.519 naar €1.535,
- in 2024 was de verhoging €25 (1,6%) waarmee uw uitkering werd verhoogd van €1.535 naar €1.560.

Op basis van de huidige economische situatie verwachten wij de komende 3 jaar de volgende verhogingen of verlagingen te geven:

- in 2025 is de verwachte verhoging 2,6%,
- in 2026 is de verwachte verhoging van 0,8%, en
- in 2027 is de verwachte verlaging 0,3%.

Op basis van de nieuwe financiële resultaten wordt deze verwachting nog bijgesteld.

1.5 Alternatieve overwegingen en gevolgen

Bij de totstandkoming van het besluit zijn ook alternatieve beleidsopties overwogen. Onderdeel hiervan was het verruimen of weghalen van de maximale spreidingsperiode van 10 jaar die opgenomen is in de Pensioenwet. Het verruimen of afschaffen van de maximale termijn van 10 jaar van de spreidingsperiode zou betekenen dat verhogingen of verlagingen over een langere

periode worden gespreid. Een argument voor het afschaffen van deze maximale termijn, was dat de oorspronkelijke methode van asymptotisch (geheugenloos) spreiden, waarbij verhogingen en verlagingen oneindig worden gespreid in de tijd, dan misschien zonder aanpassingen mogelijk zou zijn. Bij het verhogen van de maximale spreidingsperiode van 10 jaar of het helemaal afschaffen van deze termijn, zullen verhogingen of verlagingen over een langere tijd worden gespreid. Het doorschuiven van verhogingen of verlagingen leidt er toe dat de kans op forse verhogingen of verlagingen toeneemt. Dit is daarmee in strijd met het doel van gelijke aanpassingen met spreiden om een minder volatiele pensioenuitkering te realiseren.

Een andere alternatieve beleidsoptie was dat de toedeling van het financiële resultaat niet volledig en onvoorwaardelijk hoeft plaats te vinden. Het niet volledig toedelen zou betekenen dat na toedeling van het financiële resultaat nog onverdeeld vermogen zou resteren. Hierdoor zou bijvoorbeeld vermogen dat wordt gespreid, onverdeeld kunnen worden gelaten. Niet onvoorwaardelijke toedeling betekent dat het financiële resultaat dat via toedeling aan de uitkerings- of spreidingsvermogens van pensioengerechtigden wordt bijgeschreven, wellicht niet van die betreffende pensioengerechtigde blijft als gevolg van bijvoorbeeld herverdeling. Een onverdeeld vermogen en voorwaardelijke toedeling past daarom niet bij het doel van een transparanter en meer persoonlijk pensioenstelsel.

Een alternatieve beleidsoptie is het spreidingsvermogen op totaalniveau een concrete minimale en maximale grens mee te geven of op te nemen dat het spreidingsvermogen niet negatief mag zijn. De consequentie van een spreidingsvermogen dat niet negatief mag zijn, is dat negatieve overrendementen minder goed kunnen worden gespreid dan positieve overrendementen en ook de inzet van de solidariteitsreserve misschien vaker nodig zal zijn. Het voordeel van een spreidingsvermogen dat niet negatief mag zijn, is dat de pensioenuitkering van nieuwe generatie pensioengerechtigden na ingang minder vaak zal dalen (mits dit niet leidt tot meer inzet van de solidariteitsreserve), het nadeel is dat de eerste uitkering zelf onvoorspelbaarder wordt, omdat verlagingen direct worden doorgevoerd. Een doel van gelijke aanpassingen met spreiden is dat pensioenuitkeringen minder volatiel worden. Als het spreidingsvermogen niet negatief mag zijn, zal de uitkering volatieler worden. Omdat er sprake is van onvoorwaardelijke en volledige toedeling, is besloten dat het spreidingsvermogen onder voorwaarden negatief mag zijn. Het opnemen van concrete (minimale en maximale) grenzen van het spreidingsvermogen zou tot gevolg hebben dat alle uitvoerders zich hieraan zouden moeten houden. Niet alle fondsen zijn echter hetzelfde. Zo kan bijvoorbeeld de risicohouding van pensioengerechtigden verschillen. Daarom is er in het besluit voor gekozen om de grenzen van het spreidingsvermogen onderdeel te laten zijn van de spreidingsmethodiek. Bestuurders van uitvoerders kunnen deze grenzen zelf vaststellen en ook in samenhang bezien met alle andere keuzes die er te maken zijn, zoals onder andere de duur van de spreidingsperiode.

Aan de andere kant is een beleidsoptie om geen voorwaarden te stellen aan de grenzen van het spreidingsvermogen. Het niet opnemen van grenzen aan het spreidingsvermogen zou impact kunnen hebben op de verdeling bij pensioeningang van het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen in uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen. Als het spreidingsvermogen op totaalniveau geen grenzen heeft, dan kan de uitkering bij pensioeningang hoog aan het begin zijn, maar een sterk dalend verloop kennen in de jaren daarna, of andersom laag aan het begin zijn, maar een sterk stijgend verloop kennen in de jaren erna. Ook kan het spreidingsvermogen dan sterk positief of negatief worden, waardoor de uitkeringen van nieuwe pensioengerechtigden na ingang fors zullen stijgen of dalen. Om dit te voorkomen, is besloten om het bestuur van de uitvoerders grenzen te laten stellen aan het spreidingsvermogen op totaalniveau, zonder daarbij voorbij te gaan aan de diversiteit van fondsen en de andere keuzes die gemaakt worden in het kader van gelijke aanpassingen met spreiden.

Andere alternatieven waren de methode van Balter en Werker¹³ en de methode van Muns¹⁴. Deze methodes waren reeds voor amendement Palland bekend, maar blijken voor de meeste uitvoerders in de praktijk administratief niet goed uitvoerbaar, dan wel ingrijpende administratieve aanpassingen te vergen. In deze methodes worden eerst de persoonlijke vermogens aangepast en

¹³ Netspar, 2021, Design paper 192, 'Toedeling van rendementen met spreiding', (www.netspar.nl/publicatie/toedeling-van-rendementen-met-spreiding/)

¹⁴ Netspar, 2021, Design paper 200, 'Geheugenloos spreiden met gelijke aanpassingen', (www.netspar.nl/publicatie/geheugenloos-spreiden-met-gelijke-aanpassingen/).

daarna de aanpassingen van de uitkeringen bepaald. Bij de methode van Balter en Werker is deze aanpassing van de uitkering op basis van een dynamisch projectierendement. Overigens is de methode van Balter en Werker wettelijk gezien nog steeds mogelijk. Dit besluit ziet niet op de toepassing van deze methode, omdat bij deze methode de toedeling van rendementen niet wordt aangepast en er geen ex-ante herverdeling optreedt. De methodiek van Muns is niet mogelijk, omdat deze niet voldoet aan de wettelijke eis dat financiële resultaten binnen maximaal 10 jaar spreidingsperiode in de uitkering moeten zijn verwerkt.

2. Gevolgen voor burgers, bedrijven en overheid

Regeldruk

Dit besluit zorgt ervoor dat er een uitvoeringskader komt voor gelijke aanpassingen met spreiden in de solidaire premiereregeling. In het kader van mogelijke regeldrukeffecten van dit besluit is het belangrijk te benadrukken dat gelijke aanpassingen met spreiden in de uitkeringsfase een mogelijkheid betreft. Het is geenszins een verplichting. Als wordt gekozen voor een systematiek van gelijke aanpassingen met spreiden, zullen pensioenuitvoerders, in overleg met sociale partners (werkgevers en werknemers), moeten besluiten over de vormgeving van de spreidingssystematiek. Overigens was er ook sprake geweest van regelgeving rondom gelijke aanpassingen met spreiden in de solidaire premiereregeling zonder dit besluit. Dit besluit verduidelijkt wat er van uitvoerders wordt gevraagd.

Uitvoerders hebben, via het amendement van het lid Palland¹⁵, aangegeven dat ze collectief spreiden in combinatie met gelijke aanpassingen beter uitvoerbaar vinden in de solidaire premiereregeling. Dit besluit biedt een nadere uitwerking om dit ook toe te passen en verlaagt daarmee de regeldruk van pensioenuitvoerders (bedrijven) ten aanzien van de systematiek van gelijke aanpassingen met spreiden. Hieronder vallen ook de aanvullingen op de reeds bestaande reguliere informatieverplichtingen uit de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Er worden met dit besluit voor burgers, bedrijven en de overheid geen regeldrukkosten verwacht, anders dan zogenoemde kennisname kosten.

Andere gevolgen (privacy, doenvermogen, gendergelijkheid, mkb, enzovoorts)

Met behulp van het Beleidskompas is bekeken welke verplichte gevolgenbeoordelingen (toetsen) voor dit voorstel van toepassing zijn.¹⁶ Het besluit heeft impact op de ICT-omgevingen van pensioenuitvoerders. De pensioenadministratie moet ingericht worden om in de uitkeringsfase gelijke aanpassingen met spreiden te kunnen uitvoeren binnen het uitvoeringskader van dit besluit. Pensioenuitvoerders hebben, via het amendement van het lid Palland¹⁷, aangegeven dat ze collectief spreiden in combinatie met gelijke aanpassingen beter uitvoerbaar vinden in de solidaire premiereregeling. Dit besluit geeft mogelijkheden om dit ook toe te passen. Er worden dan ook aanvullende ICT-consequenties verbonden aan dit besluit. Omdat dit voorstel geen andere gevolgen heeft voor bijvoorbeeld privacy, doenvermogen, gendergelijkheid of mkb-ondernemingen zijn er geen toetsen uitgevoerd.

3. Consultatie en toetsen

[PM]

¹⁵ Kamerstukken II 2022/23, 36067, nr. 175

¹⁶ <https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/beleidskompas/4-wat-zijn-de-gevolgen-van-de-geschetste-opties/41-verplichte-toetsenwijzer>

¹⁷ Kamerstukken II 2022/23, 36067, nr. 175

II. Artikelsgewijs

ARTIKEL I BESLUIT UITVOERING PENSIOENWET EN WET VERPLICHTE BEROEPSPENSIOENREGELING

Artikel I, onderdeel A

In hoofdstuk 1a worden na artikel 1c drie artikelen toegevoegd.

Artikel 1ca. Gelijke aanpassingen met spreiden in uitkeringsfase bij solidaire premieovereenkomst of solidaire premieregeling

In het eerste lid is opgenomen dat de uitvoerder op moment van pensioeningang het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen verdeelt in een uitkeringsvermogen en een spreidingsvermogen. Het voor pensioenuitkering bestemd vermogen bestaat alleen uit een uitkeringsvermogen en een spreidingsvermogen in de situatie dat in de uitkeringsfase is gekozen voor gelijke aanpassingen met spreiden. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.1 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen*.

In het tweede lid is opgenomen dat de hoogte van de variabele uitkering wordt vastgesteld op basis van het uitkeringsvermogen en het projectierendement. Daarbij mag voor het projectierendement ten hoogste worden uitgegaan van de risicovrije rente. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.2 *Variabele pensioenuitkering* en de toelichting *bij Artikel I, onderdeel B*.

In het derde lid is opgenomen dat de pensioenuitvoerder het financiële resultaat als gevolg van het behaalde beschermingsrendement en overrendement voor alle pensioengerechtigden bepaalt. Vervolgens wordt uit dit financiële resultaat het beschermingsrendement, dat volledige bescherming biedt voor het renterisico, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat, toebedeeld aan het uitkeringsvermogen van iedere pensioengerechtigde. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.1 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen*.

In het vierde lid is opgenomen dat het overgebleven financiële resultaat na toepassing van het beschermingsrendement voor het renterisico, de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat (derde lid) volledig en onvoorwaardelijk wordt verwerkt. Hierbij geldt het volgende:

- op het moment van vaststelling wordt het overgebleven financiële resultaat volledig en onvoorwaardelijk verwerkt in het spreidingsvermogen; en
- op basis van de spreidingsmethodiek (artikel 1cb, eerste lid) wordt het overgebleven financiële resultaat onvoorwaardelijk vastgesteld en verwerkt in het uitkeringsvermogen, de pensioenuitkeringen en aanspraken van pensioengerechtigden.

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.1 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen*.

In het vijfde lid is bepaald dat de wijze waarop financiële resultaten worden verwerkt in het uitkeringsvermogen, de pensioenuitkeringen en aanspraken (vierde lid) inhoudt dat over de vastgestelde duur van de spreidingsperiode de pensioenuitkeringen en aanspraken in gelijke stappen of afnemende mate worden aangepast.

In het zesde lid is opgenomen dat een uitvoerder bij het vaststellen en onvoorwaardelijk verwerken van het financiële resultaat in het uitkeringsvermogen in een betreffend jaar rekening mag houden met de reeds eerder onvoorwaardelijk vastgestelde en verwerkte aanpassingen als gevolg van financiële resultaten. Hierbij het geldt het volgende:

- de eerder vastgestelde en onvoorwaardelijk verwerkte aanpassingen en de onvoorwaardelijke aanpassing in het betreffende jaar bij elkaar opgeteld leiden tot een patroon waarbij de pensioenuitkeringen en aanspraken in gelijke stappen dan wel in afnemende mate worden aangepast (onderdeel a); en
- de al onvoorwaardelijke vastgestelde en verwerkte aanpassingen mogen niet wijzigen (onderdeel b).

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.1 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen*.

Verder is in het zevende lid opgenomen dat voor zover sprake is een afnemende mate (vijfde lid, onderdeel b) een uitvoerder een afwijkende verwerking mag doorvoeren om het financiële resultaat binnen de duur van de spreidingsperiode volledig te verwerken in de pensioenuitkeringen en pensioenaanspraken van pensioengerechtigden. Hierbij gelden drie voorwaarden:

- financiële resultaten mogen niet onnodig worden uitgesteld (onderdeel a);
- de contante waarde van de nog totaal in de uitkering te verwerken financiële resultaten moet voor meer dan de helft in de eerste helft van de spreidingsperiode liggen (onderdeel b); en
- de onvoorwaardelijke aanpassing in het betreffende jaar mag er niet toe leiden dat sprake is van zowel positieve als negatieve onvoorwaardelijke aanpassingen in de hoogte van de pensioenuitkeringen (onderdeel c).

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.1 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen*.

Artikel 1cb. Spreidingsmethodiek bij gelijke aanpassingen met spreiden

In het eerste lid is opgenomen dat de uitvoerder bij gelijke aanpassingen met spreiden gebruik maakt van een spreidingsmethodiek. Een spreidingsmethodiek is de vastgestelde wijze waarop de uitvoerder de pensioenuitkeringen bij gelijke aanpassingen met spreiden vaststelt, waarbij onder de spreidingsmethodiek wordt begrepen:

- a. de duur van de spreidingsperiode (maximaal tien jaar);
- b. de wijze waarop het bepaalde in het tweede tot en met het zesde lid van artikel 1ca wordt verwerkt, waarbij een positief en negatief financieel resultaat op gelijke wijze wordt verwerkt;
- c. de grenzen aan de positieve en negatieve omvang van het spreidingsvermogen (zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.3 *Spreidingsmethodiek*); en
- d. de wijze waarop het voor pensioenuitkering bestemd vermogen op pensioendatum wordt verdeeld in een spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen (zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.4 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen bij pensioeningang*).

In het tweede lid is opgenomen dat de spreidingsmethodiek evenwichtig, transparant en consistent moet zijn. De uitvoerder maakt de uitkomsten van de spreidingsmethodiek inzichtelijk aan de hand van een stochastische ALM-analyse en onderbouwt de gemaakte keuzes en vormgeving aan de hand van deze analyse. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.3 *Spreidingsmethodiek*.

In het derde lid is vastgelegd dat de uitvoerder de spreidingsmethodiek in beginsel vastlegt voor minimaal vijf jaar. Onder omstandigheden kan hiervan afgeweken worden. De uitvoerder onderbouwt waarom deze keuze is gemaakt. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.3 *Spreidingsmethodiek*.

In het vierde lid is opgenomen dat een wijziging van de spreidingsmethodiek geen gevolgen mag hebben voor de al onvoorwaardelijk verwerkte en toebedeelde financiële resultaten in het spreidingsvermogen, het uitkeringsvermogen en de pensioenuitkeringen.

Tot slot is in het vijfde lid opgenomen dat de uitvoerder de spreidingsmethodiek vastlegt in de opdrachtbevestiging (28d), het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst dan wel het uitvoeringsreglement.

Artikel 1cc. Gelijke aanpassingen met spreiden bij pensioeningang van een solidaire premieregeling

Het nieuwe artikel 1cc van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat regels over de verdeling van het voor pensioenuitkering bestemd vermogen bij gelijke aanpassingen met spreiden bij pensioeningang in een solidaire premieregeling.

Op moment van pensioeningang wordt het voor pensioenuitkering bestemd vermogen verdeeld in een uitkeringsvermogen en een spreidingsvermogen (eerste lid, onderdeel a). Het voor pensioenuitkering bestemd vermogen wordt in de uitkeringsfase gebruikt voor de financiering van een variabele uitkering (artikel 10a, tweede lid, van de Pensioenwet dan wel artikel 28a, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling).

De verdeling vindt plaats via een verhoudingsgewijze methode. De verdeling wordt bepaald op basis van de op het moment van pensioeningang geldende verhouding tussen de uitkeringsvermogens en de spreidingsvermogens voor alle pensioengerechtigden (eerste lid, onderdeel b). Een uitvoerder kan ook kiezen voor een andere verdeling, mits die verdeling beter aansluit bij de te verwachten pensioenuitkeringen op basis van marktwaardering (eerste lid, onderdeel c). Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.4 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen bij pensioeningang*.

In het tweede lid staat dat het spreidingsvermogen uit het eerste lid op basis van de spreidingsmethodiek wordt verwerkt in het uitkeringsvermogen, de pensioenuitkeringen en pensioenaanspraken van de pensioengerechtigde.

Zie voor een nadere toelichting paragraaf 1.3.1 *Het voor de pensioenuitkering bestemd vermogen*.

Artikel I, onderdeel B

In artikel 1d van het Besluit uitvoering Pw en Wvb was reeds opgenomen wat bedoeld wordt met bepalingen waarin staat dat op voorhand geen herverdelingseffecten mogen plaatsvinden. Ook was in de artikelsgewijze toelichting van het besluit toekomst pensioenen¹⁸ opgenomen dat alleen herverdeling, die technisch noodzakelijk is voor uitsluitend de realisatie van gelijke aanpassingen, is toegestaan bij gebruik van gelijke aanpassingen met spreiden (een collectieve uitkeringsfase). Hierbij was toegelicht dat bij gebruik van gelijke aanpassingen met spreiden geen hoger projectierendement dan de risicovrije rentetermijnstructuur mag worden gebruikt.

In het kader van verduidelijking is een nieuw derde lid toegevoegd. Indien voor de realisatie van gelijke aanpassingen met spreiden (artikel 1ca) uitsluitend gebruik wordt gemaakt van toedeling van rendementen, genoemd in artikel 63a, achtste lid, van de Pensioenwet, mag een projectierendement dat lager is dan een risicovrije rente niet leiden tot herverdelingseffecten. Zie ook toelichting bij paragraaf 1.3.2 *Variabele pensioenuitkering* en de toelichting bij *Artikel I, onderdeel A, artikel 1ca, tweede lid*.

Artikel I, onderdeel C

In hoofdstuk 2 wordt na artikel 5b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb een nieuw artikel 5c toegevoegd waarmee wordt bepaald welke informatie aan het periodieke pensioenoverzicht moet worden toegevoegd wanneer wordt gekozen voor gelijke aanpassingen met spreiding.

Artikel 5c. Informatie over gelijke aanpassingen met spreiden

Het nieuwe artikel 5c van het Besluit uitvoering Pw en Wvb bevat regels over pensioenaanspraken op het periodiek pensioenoverzicht aan een (gewezen) deelnemer. Daarbij gaat het om regels die een nadere invulling geven aan hetgeen op grond van de wettelijke bepalingen op de periodieke pensioenoverzichten moet worden opgenomen en daar deels aanvullend op zijn.

Als sprake is van gelijke aanpassingen met spreiden in de uitkeringsfase, moet de uitvoerder vanaf vijf jaar voor pensioendatum aanvullende informatie verstrekken (aanhef).

Op grond van artikel 5a, eerste, tweede en derde lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb, vermeldt de uitvoerder het voor pensioenuitkering bestemd vermogen. In aanvulling hierop vermeldt de uitvoerder op grond van het nieuwe artikel 5c, onderdeel a, dat dit vermogen vanaf pensioendatum uit een spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen bestaat en wat dit betekent. De uitvoerder geeft daarbij (algemene) informatie over gelijke aanpassingen met spreiden. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de termen 'spreidingsvermogen' en 'uitkeringsvermogen' niet voorgescreven zijn.

Ook neemt de uitvoerder bij het pensioenoverzicht (de opgave, bedoeld in artikel 5a) een kwalitatieve toelichting op over het verloop van de pensioenuitkeringen en geeft daarbij aan of het pensioen waarschijnlijk zal dalen, stijgen of gelijk zal blijven. Hierbij dient aangesloten te worden bij de specifieke situatie waarbij relevante instrumenten, zoals de omvang van het collectieve

¹⁸ Besluit toekomst pensioenen, Stb. 2023, 217, p. 118

spreidingsvermogen en een eventuele solidariteitsreserve, betrokken moeten worden. Afhankelijk van de relevante instrumenten zal het pensioen waarschijnlijk dalen als de spreidingsvermogens voor alle pensioengerechtigden tezamen negatief zijn en de solidariteitsreserve ontoereikend blijkt te zijn. Een pensioenuitvoerder kan op het pensioenoverzicht een aanvullende toelichting opnemen.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de modellen voor het uniform pensioenoverzicht op voordracht van de uitvoerders en na advies van de Autoriteit Financiële Markten door de Minister worden vastgesteld (artikel 9c, eerste lid, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb). Dit betekent dat de uitvoerders ruimte hebben te bepalen op welke plek de informatie uit het nieuwe artikel 5c in de modellen terecht moet komen.

Zie ook toelichting bij *paragraaf 1.4 Informatieverplichtingen over gelijke aanpassingen met spreiden*.

Artikel I, onderdeel D

In artikel 7a van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor informatie die wordt verstrekt voorafgaand aan of bij pensioeningang.

Het onderdeel e van het (nieuwe) eerste lid is gewijzigd. De voorgeschreven tekst in onderdeel e is niet alleen van toepassing als sprake is van een spreidingstermijn van meer dan vijf jaar. Dit onderdeel geldt ook als sprake is van gelijke aanpassingen met spreiden (artikel 1ca).

Daarnaast is aan dit artikel een (nieuw) tweede lid toegevoegd. Indien sprake is van gelijke aanpassingen met spreiden (artikel 1ca van het Besluit uitvoering Pw en Wvb) vermeldt de uitvoerder allereerst dat het voor pensioenuitkering bestemd vermogen vanaf pensioendatum bestaat uit een uitkeringsvermogen en een spreidingsvermogen en geeft daarbij kwalitatieve informatie over gelijke aanpassingen met spreiding (tweede lid, onderdeel a). Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de termen 'spreidingsvermogen' en 'uitkeringsvermogen' niet voorgeschreven zijn.

Daarnaast verstrekt de uitvoerder op grond van het tweede lid, onderdeel b, persoonlijke en concrete informatie over de gevolgen voor de hoogte van de pensioenuitkering op moment van pensioeningang.

Verder verstrekt de uitvoerder op grond van onderdeel c persoonlijke informatie over het verloop van de pensioenuitkeringen gedurende de spreidingsperiode, waarin de onvoorwaardelijke toekomstige schokken zijn verwerkt en geeft daarbij aan of het pensioen waarschijnlijk zal dalen, stijgen of gelijk zal blijven. Hierbij dient aangesloten te worden bij de specifieke situatie waarbij relevante instrumenten, zoals het spreidingsvermogen en een eventuele solidariteitsreserve, betrokken moeten worden.

Tenslotte is onderdeel d opgenomen dat de uitvoerder informatie verstrekt over de mogelijkheid om informatie op te vragen bij de uitvoerder zoals de hoogte van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen. Zie verder de toelichting bij *Artikel I, onderdeel F*.

Zie ook toelichting bij *paragraaf 1.4 Informatieverplichtingen over gelijke aanpassingen met spreiden*.

Artikel I, onderdeel E

Artikel 7b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor de jaarlijkse informatie aan pensioengerechtigden. Aan dit artikel is een tweede lid toegevoegd. Op grond van dit tweede lid geeft de uitvoerder informatie over gelijke aanpassingen met spreiden (onderdeel a).

Ook geeft de uitvoerder een kwantitatieve toelichting over het verloop van de pensioenuitkeringen en geeft daarbij aan of het pensioen zal dalen, stijgen of gelijk zal blijven. Hierbij dient aangesloten te worden bij de specifieke situatie waarbij relevante instrumenten, zoals het spreidingsvermogen en een eventuele solidariteitsreserve, betrokken moeten worden. Afhankelijk

van de relevante instrumenten zal het pensioen bijvoorbeeld waarschijnlijk dalen als het spreidingsvermogen negatief is en de solidariteitsreserve niet toereikend is om een daling van de uitkering op te vangen.

Ten slotte moet de uitvoerder op grond van onderdeel c de pensioengerechtigde attenderen op de mogelijkheid om bij de uitvoerder informatie op te vragen over onder andere de hoogte van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen. Zie verder de toelichting bij *Artikel I, onderdeel F*.

Zie ook toelichting bij *paragraaf 1.4 Informatieverplichtingen over gelijke aanpassingen met spreiden*.

Artikel I, onderdeel F

Artikel 9 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor informatie op verzoek.

In artikel 9 van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een nieuw zevende lid toegevoegd. Op grond van artikel 46, eerste lid, onderdeel c, van de Pensioenwet en artikel 57, eerste lid, onderdeel c, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling dient een uitvoerder andere informatie die bij algemene maatregel van bestuur te bepalen onderwerpen op verzoek te verstrekken. Hieraan is invulling gegeven in het zevende lid.

In het zevende lid is geregeld dat de pensioengerechtigde het initiatief kan nemen om zelf informatie op te vragen als in de uitkeringsfase sprake is van gelijke aanpassingen met spreiden. De uitvoerder is verplicht om aan zo'n verzoek te voldoen.

Allereerst kan de pensioengerechtigde informatie opvragen over de reeds behaalde resultaten als gevolg van gelijke aanpassingen met spreiden en hoe deze resultaten zijn verwerkt in het voor pensioenuitkering bestemd vermogen (spreidingsvermogen, uitkeringsvermogen). Deze informatie ziet op de afgelopen vijf jaar. Als een uitvoerder een langere spreidingsperiode dan vijf jaar hanteert, dan geldt die periode. (onderdeel a)

Daarnaast kan de pensioengerechtigde informatie opvragen over reeds verstrekte pensioenuitkeringen in de afgelopen vijf jaar. Als een uitvoerder een langere spreidingsperiode dan vijf jaar hanteert, dan geldt die periode. Hierbij geeft de uitvoerder ook informatie over hoe de reeds behaalde resultaten als gevolg van gelijke aanpassingen met spreiden zijn verwerkt in de pensioenuitkering (onderdeel b).

Verder kan de pensioengerechtigde informatie opvragen over de hoogte van het spreidingsvermogen en uitkeringsvermogen in het jaar van het verzoek (onderdeel c). De uitvoerder communiceert in de uitkeringsfase jaarlijks over het niveau van individuele pensioenuitkeringen (artikel 44a Pensioenwet en artikel 55 Wet verplichte beroepspensioenregeling). Voor een pensioengerechtigde kan informatie over het voor pensioenuitkering bestemde vermogen (uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen) van toegevoegde waarde zijn.

Ten slotte kan de pensioengerechtigde informatie opvragen over het verloop van de toekomstige pensioenuitkeringen gedurende de spreidingsperiode (onderdeel d).

Zie ook toelichting bij *paragraaf 1.4 Informatieverplichtingen over gelijke aanpassingen met spreiden*.

Artikel I, onderdeel G

Artikel 9b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is een regeling opgenomen voor de informatie die de uitvoerder op de website beschikbaar stelt. In dit artikel is in het eerste lid onderdeel c toegevoegd. Hierdoor is de uitvoerder verplicht op om de website-informatie beschikbaar te stellen over de geldende spreidingsmethodiek als sprake is van gelijke aanpassingen met spreiden.

Artikel I, onderdeel H

In artikel 17b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is in het eerste lid artikel 1ca toegevoegd. De hoogte van de variabele uitkering bij gelijke aanpassingen met spreiden wordt onder andere vastgesteld op basis van het projectierendement. Bij gelijke aanpassingen met spreiden (artikel

1ca) mag voor het projectierendement ten hoogste worden uitgegaan van de risicovrije rente. Door toevoeging van de artikelen 1ca en 1d in artikel 17b van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is bepaald dat hiermee de risicovrije rente voor fondsen wordt bedoeld. Zie ook toelichting bij *paragraaf 1.3.2 Variabele pensioenuitkering*.

Artikel I, onderdeel I

In artikel 28d, eerste lid, onderdeel e, van het Besluit uitvoering Pw en Wvb is de spreidingsmethodiek uit artikel 1cb toegevoegd. Artikel 28d gaat over de opdrachtbevestiging dat is gebaseerd op artikel 102a van de Pensioenwet en artikel 109a Wvb. Op grond van het eerste lid aanhef en onderdeel e informeert het fonds de partijen die de pensioenregeling zijn overeengekomen uiterlijk bij de opdrachtaanvaarding en bij elke ingrijpende wijziging ten minste en voor zover van toepassing over de spreidingssystematiek dan wel de spreidingsmethodiek, bedoeld in artikel 1cb. De spreidingssystematiek kan van toepassing zijn bij een flexibele premieovereenkomst of flexibele premieregeling en is van toepassing bij een solidaire premieregeling waarbij een spreidingsperiode geldt zonder gelijke aanpassingen. Bij een solidaire premieregeling waarbij gelijke aanpassingen met spreiden (artikel 1ca) van toepassing is, moet de uitvoerder informeren over de spreidingsmethodiek (artikel 1cb). De spreidingsmethodiek is de vastgestelde wijze waarop de uitvoerder de pensioenuitkeringen bij gelijke aanpassingen met spreiden vaststelt.

ARTIKEL II INWERKINGTREDING

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. De verwachte inwerkingtredingsdatum is rond de zomer van 2024.

De Minister voor Armoedebeleid,
Participatie en Pensioenen,

C.J. Schouten